

Praktijknetwerk BIOM

Creativiteit zorgt voor vernieuwing

Van elkaar leren, experimenteren en discussiëren. Ondernemers, onderzoekers, adviseur en 'derden' doen niet anders in praktijknetwerk BIOM. Deze samenwerking brengt de biologische sector weer een stap verder in een landbouw die economisch rendabel is en het milieu niet belast.

BIOM-teler Peter Keizers: 'Juist die winterbijeenkomsten maken BIOM bijzonder. Daar ga je wat dieper op dingen in die buiten het seizoen spelen, zoals de teeltopvolging of hoe ieder met de arbeidsuren omgaat.'

Meer informatie: Wijnand Sukkel, t 0320 291375, e wijnand.sukkel@wur.nl

Creativiteit is het sleutelwoord voor het praktijknetwerk Biologische landbouw Innovatie en Omschakeling (BIOM), vindt Jos van Hamont van DLV Adviesgroep. Als begeleider van een telersgroep in Zuidoost-Nederland probeert hij 'creatieve' onderwerpen aan te dragen voor de bijeenkomsten met de telers. 'Over technische zaken heb je het ook wel', legt hij uit, 'maar waar het om gaat is dat de telers op nieuwe initiatieven komen.' Dat doet hij door bijvoorbeeld andere partijen uit te nodigen en te laten meedenken over een duurzame en rendabele bedrijfsvoering. Dat die methode succes heeft blijkt wel uit acties die de telers vervolgens nemen. Zo wil een van de telers een proef doen op zijn bedrijf met preparaten met bodemschimmels die bodemplagen gericht aan kunnen pakken. Hij kwam op dit idee na een bezoek van de groep aan een bedrijf dat dergelijke preparaten maakt.

De telersgroep in het Zuidoosten is een van de zes telersgroepen en bestaat uit vijf vollegrondsgroentetelers en twee akkerbouwers, een onderzoeker en een adviseur van DLV Adviesgroep. Met de telersgroepen wil BIOM vernieuwingen stimuleren en vervolgens ervoor zorgen dat de nieuwe en de bestaande kennis weer bij anderen terecht komt. Dit moet ertoe leiden dat biologische landbouw een stap verder komt in de richting van een duurzame en economisch rendabele sector.

>> Ruimte voor reflectie

Zo'n zes maal per jaar komt de groep bij elkaar, drie maal in de winter en drie maal in de zomer. In de zomer, als de telers druk zijn met allerlei praktische zaken, komen meestal teelttechnische zaken aan bod. In de winter is er ruimte voor onderwerpen die meer reflectie vragen, zoals een bemestingsplan voor het hele jaar of de vraag waar een ondernemer naar toe wil met zijn bedrijf. Juist die winterbijeenkomsten maken BIOM bijzonder, vindt Peter Keizers, een van de telers. 'Ik zit ook in een gewone studiegroep buiten BIOM, maar hier ga je in de winterbijeenkomsten wat dieper op dingen in die buiten het seizoen spelen, zoals de teeltopvolging of hoe ieder met de arbeidsuren omgaat.' Jammer vindt Keizer dat er niet meer individuele begeleiding is bij BIOM. Het gebeurt wel, maar in zijn ogen te weinig.

De onderzoeker die meedraait in de groep is Cees van Wijk van Wageningen UR. Hij helpt bij de registratie van allerlei bedrijfsgegevens, laat zien hoe je een bemestingsplan opstelt of zoekt in de literatuur of bij collega's naar antwoorden op vragen van de telers. Van Wijk: 'Als ik de kennis verzameld heb, moet ik die toepasbaar maken voor de telers, want vaak is die nog te theoretisch. Maar soms is een probleem niet direct op te lossen en is apart onderzoek nodig door discipline-onderzoekers die zich specifiek bezig houden met bemesting, onkruid of aaltjes.'

Overigens gebeurt nader onderzoek niet alleen na vragen van telers. Soms geven bedrijfsgegevens van de deelnemende bedrijven aanleiding voor experimenten. Keer op keer blijkt dat de bemesting van de

groentetelers te hoog is, vooral bij een teelt als prei, waar alleen van te voren mest wordt gegeven. Om zeker te zijn dat dat voldoende is gedurende de hele teelt geven telers een grote hoeveelheid tegelijk. Nu vindt er een proef plaats bij een van de telers met een speciale machine waarmee tijdens de teelt bijgemest kan worden met organische mest. De hoop is dat de mestgift daardoor beter afgestemd is op de behoefte van het gewas.

>> Leren van elkaar

Van Wijk brengt niet alleen kennis van zijn onderzoekinstelling bij de telers, hij leert ook van hen. Als voorbeeld noemt hij de optimale plantdichtheid voor slaplanten, zoals die berekend is vanuit de gangbare teelt. Bij de telers zag Van Wijk dat die theorie niet opgaat voor de biologische teelt omdat telers het onkruid mechanisch moeten verwijderen. 'Daarom is de afstand tussen de rijen groter en in de rij kleiner, waardoor er minder planten per vierkante meter staan', weet hij nu. De uitstraling van BIOM gaat verder dan de directe deelnemers. De biologische sector is een voorbeeld voor de rest van de landbouw, merkt Van Wijk. 'Die uitstraling proberen wij te versterken. We houden interviews met bijvoorbeeld waterschappen en waterleidingbedrijven. Dan merk je dat zij de biologische landbouw enorm belangrijk vinden voor schoon drinkwater. Dat geeft een legitimatie van het onderzoek dat we doen. Het onderzoek straalt ook uit naar de gangbare landbouw. Daar hoor je dat teelten zullen verdwijnen als er middelen wegvallen, bijvoorbeeld omdat ze dan onkruiden niet uit de rij krijgen. Wij laten zien dat er wel technische mogelijkheden zijn om dat te doen.'

>> Niet snel genoeg

Ook al doen de telers graag mee met BIOM, ze willen liefst sneller gaan en ook diepgravender. Zo is er een keer gesproken over het bodemleven, wat de functie is en of je kan zien of er voldoende is. Het ultieme antwoord kwam niet, omdat niemand precies weet hoe een goed bodemleven er uit ziet. Gaveshi Reus, een van de telers uit Zuidoost-Nederland, vindt dat jammer: 'Als het interessant wordt, stopt het. Dan gaan we weer over op een ander onderwerp.' Van Wijk begrijpt de teleurstelling, maar legt uit dat dat niet anders kan. Ook hij wil graag meer weten over het bodemleven. 'Maar dan kom je er op uit dat niemand er meer over kan vertellen, ook onderzoekers niet. Er vindt nog steeds onderzoek naar plaats, maar voor je meer weet ben je jaren verder. Daar hebben de telers nu niets aan.' En op een ander belangrijk probleem, de slechte afzet met prijzen, hebben DLV en Wageningen UR weinig grip. Maar ieder doet z'n best. En dankzij de samenwerking tussen de partijen komen ook hier weer creatieve oplossingen tevoorschijn. Telers beginnen een systeem om elkaar te informeren over de prijsvorming of verzinnen een nieuwe afzet voor een product. Dat laat zien dat creativiteit inderdaad tot vernieuwing leidt.